

PROPRIETARĂ: ASOCIAȚIUNEA „ASTRA” BRASOV
Apare de două ori pe săptămână prin îngrijirea
unui comitet de redacție.
Atelierele tipografiei „Astra” Tf. 1102.
Pagini 4-6-8 Lei 2.

STEAG RIDICAT LA,
1838
GHILBARIȚIU ȘI SFINTIT DE LUPTELE PURTATE SUB CUTELE LUI
DE ATĂȚIA URMAȘI, ÎN FRUNTE CU MUREȘENII

REDACȚIA ȘI ADM. BRASOV
B-dul REGELE FERDINAND Nr. 5
Abonamentul anual lei 200. Autorități și S. lei 500.
Anunțuri și reclame după tarif.

Nr. 70

21 Septembrie 1941

Anul 104

La porțile Odesei

de V. Branisce

Cu fiecare zi ce trece, se strânge tot mai mult cercul în jurul Odesei. Cu fiecare atac deslănțuit de noi, se apropie căderea cetății blestemate, pentru a cărei doborâre s'au jertfit ostașii cei mai buni, cei mai bravi.

Părăsind lumina și căldura vieții ei au pătruns în împărăția fără de margini a umbrelor, pentru ca Țara să-și lărgească hotarele — pe nedrept sfârticate — pentru ca neamul să-și desăvârșească destinul.

Înlănțuiți într-o comună înclăștare eroică, soldat și ofițer au pornit cot la cot, pe calea fără întoarcere a jertfei și s'au oprit, uniți pentru vecie în înfrățirea morții. S'au oprit doar atunci, când plumbul dușman le închegea sângele în vine, le potolea svâcnirea sălbatecă a inimii.

Mormintele proaspete dela Vigoda, dela Kogarlac, de pe câmpia Alexandrowska sunt mărturiile mute ale curajului și virtuților neamului nostru, care preferă să moară în luptă, decât să trăiască în sclăvie.

Unul din ei era moldovean. Plecase sub drapel într'un amurg de primăvară. L-au petrecut pân' la zaplaz nevasta, copiii.

„Să vii sănătos tătucă”, și trei perechi de ochi s'au pironit în zare.

Altul, flăcău chipes de pe Argeș și-a lăsat iubita plângând pe prag.

Intr'un sat de pe Someș, doi bătrâni stingheri vorbesc în șoaptă în fiecare seară despre feciorul rămas „dincolo” în oaste.

Astăzi crucile lor învecinate de pe câmpia Alexandrowska, dela porțile Odesei, dau un sens mai adânc jertfei ce-au adus-o, talmăcesc durerile nevindecate ale celor rămași.

Moartea lor este semnul totalei noastre regăsiri. Poporul român, care acum un an asistase neputincios la prăbușirea hotarelor sfinte, care primise cu calm ordonanțele umiltoare ale oficialității, ce limitau durerea sufletelor noastre, acordându-ne cu mîrînimie doar trei zile de manifestare pentru vatra neamului sfâșiată, s'a integrat pe calea onoarei, pe calea luminoasă a tradiției pămintene.

Nu târgueli. Nu matrapazlăcuri. Luptă dreaptă, luptă până la exterminare contra celor ce ne calcă moșia.

Oștile noastre stau în jurul Odesei ca o mână cu degetele îndoite. O ultimă înclăștare și pumnul se va strânge și va zdrobi armate, oameni, ziduri și tot ce va încerca să-i reziste.

Va urma biruința.

O smerită reculegere pentru cei căzuți și vom porni-o iarăși la drum, căci cale lungă ne mai așteaptă.

Inscripțiile din „CETATEA BĂLGRADULUI”

de prof. univ. V. Moldovanu

Trebuie să fie mult adevăr în constatarea, că bietul om nu stă numai sub „cârma vremilor” cum spunea așa de plastic Miron Costin, ci și al „locurilor”.

Își au și locurile atmosfera lor distinctă, care determină într-o anumită direcție pașii gândurilor noastre.

Atmosfera predominantă a orașului Alba Iulia este cea istorică.

În deosebi cetatea e locul în care, vrând nevrând, îți vine să evadezi din prezent și să te pătrunzi cu totul de amintirea sfințită a vremurilor care au fost.

Nu un eveniment izolat și întâmplător, ci aproape toate actele de însemnătate — din trecutul Românilor din Ardeal, ba chiar din al tuturor Românilor, — sunt legate de Cetatea dela Bălgrad.

E numai natural dacă acest muzeu al istoriei noastre ne oferă în același timp și cele mai numeroase inscripțiuni comemorative privitoare la diferitele momente petrecute între zidurile lui.

Despre inscripțiunile acestea vom vorbi în cele ce urmează.

Pentru o mai bună orânduială ne vom folosi de o anumită cronologie.

1 Noembrie 1599, Viteazul Voevod, care a unit pentru întâiași dată cele trei Țări românești, este preamărit în cuvinte înaripate, în una din cele patru table de marmoră dela intrarea în Catedrala Incoronării. Iată-o:

„Aici
„pe pământul
„Trecătoarei glorii
„A lui Mihai Viteazul
„S'a împlinit
„După trei secole

„Menirea de-a fi
„împreună
„a
„Poporului român”.

Cea de a doua inscripțiune, care se referă la marele Voevod, o găsim la intrarea principală a cetății.

Este de o dată mai recentă (1 Dec. 1939) iar autorul ei este Frontul Renașterii Naționale, azi dispărut în neant, dar care a ținut să se immortalizeze legându-și existența efemeră de amintirea lui Mihai Viteazul.

Iată textul acestei inscripții:

„In amintirea Voevodului
„Mihai Viteazul
Care a intrat biruitor în această Cetate
la 1 Nov. 1599
„Stăpânind vremelnice
„Ardealul
„Ajuns statornic liber
la 1 Decembrie 1918
in zilele glorioasei domnii a
„Regelui Ferdinand I.
„întregitorul neamului românesc.
„Din inițiativa Frontului Renașterii Naționale 1939. Dec. 1.

Credem că viteazul Domn ar merita ceva mai mult, decât această inscripție, care miroase de departe a reclamă pentru inițiatori. Vorba lui Eminescu.

„Iar de-asupra tuturor va vorbi
[vreun mititel.

„Nu slăvindu-te pe tine lustruindu-se pe el”.
1784—85

Recordul inscripțiunilor îl deține însă Horia, împreună cu cei doi tovarăși ai lui.

Nu mai puțin decât în patru inscripții se preamărește amintirea celor trei țărani martiri.

Le voi reproduce de astă dată însă în ordine topografică:

1. Pe obeliscul ridicat în anul 1937, în fața intrării principale cetim inscripția simplă dar emoționantă:

„Smerită închinare
lui

Horia
Cloșca
Crișan”.

2. Cea de a doua inscripție o găsim la porțile de intrare spre închisoarea din turnul de de-asupra porții principale:

„Horia, Cloșca, Crișan
1784

„Martirii izbăvitori de neam
1785

3. Iar deasupra porții de fier a închisorii însăși, în care a fost internat mai târziu și Avram Iancu, putem citi următoarele:

„In aceste
ziduri a zăcut în lanțuri
Horia

Aici a suferit dârz
neînduplecat

Hotărît să moară
Precum a trăit
Mândru

2 Ian. — 28 Febr. 1785”

4. În fine trebuie să facem mențiune și despre cea frumoasă inscripție de pe perețele de la intrarea în Catedrala Incoronării, în care se glorifică cei „rupți pe roată”:

„Aici
„Pe pământul
„Stropit cu sângele
„Martirilor suferinții
„Românești
„Rupți pe roată
„Pentru dreptate
„A răsărit
„După un secol și
„Jumătate
„Soarele Unității Naționale”
1918

Amintirea zilei de 1 Dec. 1918 o găsim eternizată pe frontispiciul „Cercului Militar” de azi, unde s'a proclamat unirea pe veci cu patria mamă.

— Continuare în pagina 3-a —

FOILETONUL
„GAZETEI TRANSILVÂNIEI”

DEȘTEAPTĂ-TE, ROMÂNE

(Fragment din volumul al doilea al romanului „Tudor Ceaur Alcaz”, sub tipar la „Cartea Românească”)

de Ionel Teodoreanu

Ardeau cu flacăra până la cer, în soarele amiezii de Septembrie, mari lumânări de moarte.

Cași în Basarabia, armatele se retrăgeau fără de luptă, învinse din înaltă poruncă. Ardealul era cedat. Plecau steagurile României. Veneau ale Ungariei.

De ce? De ce? De ce? Ochii nu deschideau sub frunte decât întrebarea gândului: de ce?

Armatele întoarcerii cu fața la pământ se întâlneau cu transparența oștilor obrazului în soare. Sfinte ca fu-

mul de tămăe, acele abureau în lumina amintirii, întâmpinând din cer lutul acestora.

Zvâcnise în Ardeal, cumplit, galopul lui Mihai-Viteazu. Pulbere, odată cu Ardealul dat.

Se încoronase'n Catedrala dela Alba-Iulia un rege și regina lui peste hotarul versului lui Eminescu: dela Nistru pân' la Tisa. Pulbere și ei, și versul, și hotarul, și domnia.

Toate rămăneau într'un „a fost odată”: inima și cinstea, dragostea, credința, Dumnezeu, dreptatea.

Dar înainte, înspre viitor?
Numai tânguirea răsuna în satele răstriștei ardelen.

— Cui ne lăsați? Cui ne lăsați? Cui ne lăsați?

Ieșiți la margine de drum, cu umbra și cu mâinile întinse ale Regelui Lear, bătrânii satelor vedeau catanele plecând. Și semnul crucii le cădea în drum.

— Cui ne lăsați? Cui ne lăsați? Cui ne lăsați?

Așa boceau femeile în calea oștilor, târîndu-se în genunchi spre picioarele cailor porniți cu brațele bărbaților, lăsând Ardealul în genunchii lor, să-și bocească zilele și să și le blesteme.

Și munții, marii munți albaștri ai baladelor, vedeau din culme'n culme, hăt departe, cine pleacă, cine vine.

— Cui ne lăsați? Cui ne lăsați? Cui ne lăsați?

Alt glas nu mai era decât acesta; frunza, clopotul și apele, una cu omul, glas în glas, rană în rană, sângerău în marea și cumplita tânguire a întregului Ardeal.

INSTANTANEU

Amintire

Sunt mai mulți ani de-atuncia. Mă aflam într-o seară la circ. Eram singură. Pe locul gol de lângă mine s'a așezat dela o vreme un domn. Infățisare de toate zilele. Impermeabil, ghiozdan de piele, pălărie nu mai știu cum etc. Un bărbat nici simpatic, nici antipatic chiar, brunet, vârsta primejdioasă: 45—50 ani. Și era român. A intrat în vorbă cerându-mi programul. Schimbarăm apoi în legătură cu spectacolul câteva cuvinte. Nu știam cine-i, curioasă nu eram. De câte ori stai la spectacole — mai ales la circ și cinematograful — alături de câte un vecin mai vorbăreț. Te interesează cine e? Viețuța e peșteră. Iți aruncă'n drum un firicel de praf, un fulg, o floare — treci peste ele.

La pauză mă ridicai de pe bancă și-i spusei că merg să văd animalele. Nu știu de ce i-am spus. Probabil ca să nu plec ca mutul de lângă el. Ori, a fost numai un gând mărturisit mai tare? Foarte reverențios s'a ridicat și dânsul oferindu-se să mă conducă.

Pe dată ce am intrat însă în raionul dobitoacelor, luă ținută ceremonioasă, îmi întinse mâna și se prezentă: „Sunt N. N.“ — Mi am spus și eu numele. Un urs din cușcă se uita somnoros la noi, când s'a petrecut scena aceasta, și mi se păru că pe obrazul castaniu al lui Martin trece o umbră de ironie. Ce-l va fi găsit și pe domnul meu să se recomande chiar în mijlocul dobitoacelor? I s'a părut aici mediul mai potrivit? Nu știu.

Când am ieșit din circ ploua mărunț. Am dat să-mi iau rămas bun dela vecinul meu și să pornesc spre casă. El întreabă încotro mi-e drumul și aflând, mi-a spus că și el tot într'acolo merge. Deci pornirăm împreună. Pe cale se interesă ce slujbă am. I-am spus că fac serviciul la gazetă — Unde? — I-am spus și unde. Apoi crezu de cuviință să dea și despre sine unele amănunte. Deși nu-i cerusem. Mi-a spus că e negustor de pește. Am priceput îndată de ce se recomandase în menajerie. Influența mediului. M'a întrebat de-mi place peștele? I-am răspuns că da, dași... nu prea ajung la pește. În familia unde luam masa, nu se îndatina mâncare de pește. M'a supus apoi unui adevărat examen referitor la animalele ce trăesc în apă. La soiurile de pești ce se găesc în râurile noastre, în Dunăre, în Mureș etc. Mărturisesc că habar n'am ce pești trăesc în Mureș și'n Dunăre. Atâta știu sigur că balene nu-s. Ajunserăm acasă. La poartă se arată foarte supărat că nu vreau să merg la o „gustare“. Era ora 12 și jum. noaptea. Până a venit portarul să mi deschidă și-a repetat mereu această dorință. Apoi, o poartă închisă cu sgomot, un geam luminat la etaj și adio.

Dimineața m'am trezit cu-n... crap de toată frumusețea.

Ecat. Pitiș

Din scrisorile lui I. Urban Iarnik, către I. M. Moldovan

Publicate de Ștefan Manciulea

La 11 Iulie 1877

Viena

Onorate Domnule!

(I)ți trimit cărțile ce mi le-ai împrumutat D-ta, și-ți mulțumesc din inimă de bunătatea D-tale. Aduș și câteva (5) exemplare de articolul meu de programă, cu cererea să-l privești cu indulgență. Să socotești că acesta este cercarea cea dintâia a mea, și că este peste puțină ca să nu se găsească acolo greșeli însemnate. M-am hotărât, că în viitor mă voi ocupa cu toate producțiile muzei populare române, și poate, poate odată îți voi putea trimite o lucrare mai însemnată despre materia aceasta. Te rog să rețini un exemplar pentru D-ta, un(ul) pentru biblioteca studenților, și cu cele trei din urmă fă ce-ți va părea bine. Dacă crezi că lucrul este prea neînsemnat, te-ași ruga să dai un exemplar Măriei sale D-lui Cipariu, unul D-lui Fekete-Negruțiu, și cel din urmă poate și Escelenței Sale Metropolitului. Dar mai cu seamă în ce privește pe Escelența Sa dă-i și Lui numai atunci un exemplar, dacă crezi că nu este prea cutezător, și în loc să fie o atențiune din parte-mi, să nu pară a fi o ofensiune. Am încă nește exemplare la dispozițiune, dacă D-ta cunoști domni care se interesează pentru lucrurile acestea nu ai decât să-mi comunici adresa lor și după puțină le voi trimite și lor câte un exemplar.

Am văzut cu mare plăcere că de aci încoaace veți avea și în Blaj o librărie și văzând acolo nește cărți interesante pentru studiile mele, te rog pe D-ta să mi-le trimiți după cum îți va fi cu puțință. Le-am scris pe o bucată de hârtie ce vei găsi pe lângă această scrisoare.

Sâmbăta viitoare mă duc cu femeia în locul nașterii mele, și pentru aceea te rog să-mi trimiți cărțile cerute acolo, sub adresa: Pottenstein, Böhmen. Acolo voi rămânea cu puțină întrerupțiuni, până cam la 10 Septembrie, (de) unde mă voi întoarce la Viena.

Cum am citit în „Foia“ la Blaj, ați terminat deja cu anul școlar, și cu examenul de maturitate. Acum vei putea

să te cam odihnești, și sper că te afli mai bine decât anul trecut, când am fost să părăsesc Blajul.

Ce face D-șoara Suciu? Este acasă, când se va mărita și cu cine? Dacă o vezi te rog să o saluți din parte-mi, și să-i spui că-i urez toate bunătățile din lume în noul său menaj.

Acuma sunt ocupat cam o lună de zile cu copierea indicelui complet la dicționarul etimologic (a) lui Diez. Am sosit la cuvântul „pazzolană“ și tot am scris deja mai mult decât 20.000 de cuvinte. (I)ți poți închipui foarte lesne ce lucru a fost aranjarea toatelor cuvintelor aceste, scrise pe bucățele mici de hârtie, după ordinul alfabetic, când copierea singură ține așa de mult timp. Mă mângăiu cu speranța că odată tipărită lucrarea aceasta, o să aducă un folos mare studiilor aceste.

Acum cel puțin eu voi putea să mă folosesc de cea ce am făcut, fiind în stare să găsesc dacă fiecare cuvânt din orice limbă romană se găsește în dicționarul lui Diez sau nu, și în cazul întâi la ce loc. Dori-am să termin și să nu-ți mai stric urechile și ochii cu limbajul schimonosit al meu. Te rog să saluți din parte-mi pe toți domni cunoscuți ai mei. În cât pe D-ta te salut din inimă și-ți strâng mâna frățeste.

Ioan Urban Iarnik

Hințescu I. B.: Proverbele Românilor	60 cr.
Băncillă P.: Colindele Crăciunului și ale Paștilor	25 „
Orații ținute la nuntele țărănești	5 „
Căntece de irozi la nașterea Domnului, împreunate cu câteva cântece naționale	20 „
Istoria preafrumosului Arghir și a preafrumoasei Elena	20 „
Istoria lui Alexandru cel mare	40 „
Istoria lui Sofronim și a Marietei cele frumoase	20 „
Leonat bețivul, om din Longobarda. Vorbire cu muierea sa Dorofata, în versuri	14 „
suma	2 fl. 0,44

Noapte funerară

Noaptea asta neagră
lese din mormânt
Fluturându-și vâlul
Mohorit și mare
Ce miroase-a frunze
Moarte și-a pământ.
In această noapte
Vin dela 'ngropare,

Unde-am dus iluzii,
Visuri și avânt
Și privind mirată
La mulțimea care
Lăcrămează-n jurul-ni
Eu încep să cânt.

Ecat. Pitiș

— Cui ne lăsați? Cui ne lăsați? Cui ne lăsați?

Și alt nimic în fața glasului decât armata cu spinarea frântă și copite, una lângă alta, sute, mii, care sfărâmau de-a lungul și de-a latul sufletul Ardealului. În pulberile drumului plutea vestmântul lui Isus.

* * *

Lungul marș albise cai și călăreți, dându-le lor culoarea cea de brumă a fantomelor.

Sublocotenentul Dănescu întorcea capul în răstimpuri cercând să-l descopere pe Tudor Ceaur Alcaz prin halucinantă pădure vie a călăreților suri. Nu-l vedea. Dar, dacă i-ar fi întâlnit obrazul, anevoe l-ar fi cunoscut.

Pe fața sublocotenentului Alcaz se apropia chipul de odinioară a lui Coca Duduș, neliniștit de ticuri, cu o pornire rânjită în expresia gurii.

Sublocotenentul Alcaz nu era decât trupul călăreț în uniformă; sufletul era al celui alt, în plin desmăț al răsvrătirii. Nu mai credea în nimic. Totul era fals,

ipocrit, meschin, nemeritând decât batjocura și farsa.

Jos steagurile! Mint în fața cerului și a istoriei.

Jos toate uniforme! Mint în fața steagului.

Jos cerul. Minte. Totul minte începând cu soarele rușinii în lumină.

Să'neci o țară'ntr'un scuipat, e greu. Dar mărite sau micșorate, hotarele erau ale scuipatului.

Slavă lui, scuipatului, mare primordială a omului!

Copitele nu erau ale cailor; deveneau ale oamenilor, ca să aibă cu ce sfărâma un mare cântec pe care erau netrebnici să-l cuvânte.

Devenea atât de copleșitoare apariția lui Coca Duduș în Tudor Ceaur Alcaz încât dela o vreme sufletul își pierdu actualitatea, retrăind alt timp, în alte locuri, cu alți oameni.

Coca Duduș dădea din nou recepție pentru inaugurarea casei dela Vorniceni.

Copilul mascaradei batjocorea din nou, privindu-și lumea, cu monoclu, sclivisit, hain și cinic. Batjocorea cu-

vântul lui Dumnezeu, punându-l pe preotul cu barbă albă, Ilarion Vodă, să slujească în fața crucii pentru zâmbetul lui Coca Duduș, să deschidă sfânta Evanghelie pentru monocluul lui Coca Duduș.

Batjocorea părul alb al Tătușii, așezându-l în fruntea mesei de vicieim, ca să asculte cântece necuviincioase strecurate de Coca Duduș în gura vânăta a țiganilor lăutari.

Batjocorea familia, punându-l pe Calistrat Troia să preamărească în derădere virtuțile și armonia ei, cu textul redactat de Coca Duduș.

Și tatăl lui, Andronic Ceaur Alcaz, primea biciul, fără să poată răspunde cu biciul.

Batjocorea Coca Duduș casa cu zid sfințit de aghiazmă, taina pâinii, taina vinului și taina apei, familia, religia, tot. Și-și ascundea zâmbetul sub monoclu, duios ca hienele.

Asta trebuie!

Dar se mai întâmplase încă ceva. Uitase ultima batjocură: fanfara țiganilor dela Volovăț, înadins tocmită să bubue

PREDICI ÎN PUSTIU

Fii tare

Mulți, majoritatea chiar a oamenilor confundă principiul clasic al educațiunii: *fii tare* cu mojiția, violența, răzburarea, după principiul „dinte pentru dinte și ochiu pentru ochiu“.

A *fii tare* însă înseamnă cu totul altceva. Înseamnă a împlini cu stăruință de furnică o lucrare începută chiar și atunci când împlinirea acestei datorii este foarte grea, nu ne produce nici o bucurie și nu ne dă nimeni nici un ajutor. A *fii tare* înseamnă a nu te tângui de loc, cu toate vremurile, a nu vorbi de loc de jertfele pe care le aduci sau a trebui să le aduci ca să săvârșești un bine.

A *fii tare* înseamnă a-ți concentra spre ținta ta nobilă toate puterile sufletești, fără a te uita înapoi, la fel cu soldatul din primul post de pază, care cu toate, că gerul i-a înghețat mâinile pe armă, iar crivățul parcă vrea să-i sufle pe piscul singuratic de munte și ultima filacăra de viețuță, stă statue de piatră cu ochii ațintiți la inamic. A *fii tare* înseamnă a face binele de dragul inimii tale știind, că este mai fericit cel ce dă, decât cel ce primește, iar binele să-l săvârșim fără a ne gândi la mărire, câștig sau răsplată.

După cum în viețuța de toate zilele a iubi înseamnă a ierta și a ierta înseamnă a înțelege, a *fii tare* înseamnă a răbda. Ai tu răbdare, când șeful tău n'are nici un cuvânt bun și-ți cere mult mai mult decât datoria ta? Ai tu răbdare când servitoarea ta face exact pe dos ceea ce i-ai cerut tu? Te știi tu stăpâni, cu extremă răbdare, să dai un răspuns blând și atunci, când simți, că în tine clocotește ca un vulcan puterea urii și a năcazurilor? Ai tu răbdare să preia asupra ta vinovăția aproapei tale, întocmai ca soția și superioara din cartea lui Foerster. Soția, care ori de câte ori îi venea soțul beat își impunea ei pentru a doua zi post complet? Superioara care se pedepsea pe sine cu post și mătănie, când una din tinerele ei eleve din mănăstire greșea? Acestor țării sufletești, limbajul nostru le zice: a *fii prost de bun, a fii slab sau chiar laș*.

Ai tu răbdare să suporti în liniște o ofensă complet nemeritată, să ierți de 70 de ori câte 7, să suporti fără vaiet o boală grea a corpului tău, să faci față senină și atunci când sufletul tău este supra încărcat de amărăciune? A *fii tare* înseamnă zâmbet în fiecare moment, credință, voință, răbdare, iertare, bunătate, nu cum am crezut cel mai mulți dintre noi: violență, încăpăținare, cruzime, răbdare, ură, procese până la ultima picătură de sânge.

Nici războaiele nu vor modifica această definițiune a țării sufletești bazată pe învățăturile Mântuitorului divin.

Dr. M. Suciu-Sibianu

în timpanul neamului suprema stridentă: Deșteaptă-te, Române.

Și deodată, fără tranziție, sublocotenentul Tudor Ceaur Alcaz deschise ochii sub cerul tragic, în marșul călăreților, în fața munților mari ca'n versul Mioriței, pe trupul de moarte al Ardealului.

Suprema batjocură de-atunci, înalt transfigurată, deveni ca o întâmpinare a trecutului pe munții viitorului: suprema speranță.

Se deșteaptă cântând cu sufletul Ceaur Alcazilor cântecul nemernicit de Coca Duduș prin alămurile țiganilor: „Deșteaptă-te, Române, din somnul cel de moarte...“

Caporalul Buzdughină dădu glas. Altele urmară. Marșul înfrângerii tresări deodată, căpătând alt ritm, zvonind altcum. Soldații cântau.

Din pământul Ardealului și din străfundul mormintelor, versul lui Mureșianu creștea pe buza amintirii, din ce în ce mai amplu, mai sonor și mai bărbat.

Astfel cântau armatele învinse.

Vechiul cântec, cu moarte pre moarte călcând, trecea din nou munții, venind cu soldații spre somnul vechiului Regat.

Inscripțiile din „Cetatea Bălgradului”

Continuare din pag. 1

Iată inscripția originală :

„Anno Domini MDCCCXVIII
Kalendis
„Decembris Hoc loco
„Unio Transilvaniae
„Universa cum Daco-Romania
„Solemn et unanimo Populi voto
„In perpetuum atque
„Irrevocabiliter proclamata est.
„Cuius rei memoria
„Semper sit”.

1922

Actul încoronării Regelui întregitor și a eroice Regine este eternizat pe două din cele patru table de marmoră fixate pe pereții dela intrarea în Catedrala Incoronării. Despre tablele III și IV, dedicate memoriei lui Mihai Viteazul precum și martirilor dela 1785, am făcut deja mențiune.

Tablele I și II au fost rezervate glorificării Regelui întregitor și Reginei Maria.

Pe tabla I cetim :

„In
„Această biserică făcută după
„vechile fundațiuni Domnești
„și-a pus pe frunte
„Coroana României Unite”
„Ferdinand Întregitorul
„Rege al României
„Legând etern Ardealul
de
„Moșia poporului românesc”.

Inscripția Nr. II spune :

„In această biserică făcută după
„vechile fundațiuni Domnești
„A primit
„Coroana României Unite
„Maria
„Regina României
„Apărătoarea în timpuri grele
„a
„Dreptului Poporului său
„la
„Unirea Pământului Românesc”

De încheiere, deși nu e vorba despre un monument făcut de Români, trebuie să spunem câteva cuvinte și despre inscripțiile, ce se pot ceti pe lespezile monumentului ridicat în amintirea luptelor dela :

Custoza 1866

la care a luat parte eroică și regimentul Nr. 50 din fosta armată Austro-Ungară.

Pe tabla din față o inscripție în limba germană vorbește despre ofițerii care au murit moarte de eroi. Intre aceștia dăm și de un român : obt. Georg Popp.

In schimb pe o placă din dreapta o inscripție în limba română enumără 17 subofițeri și soldați „la asaltul dela Olios și Monte Vento. Dintre aceștia 12 Români 2 Sași și 3 Unguri.

1848

Anul 1848 este comemorat pe un monument aflător tot în parcul din cetate. Se înșiră numele celor căzuți în lupta dela Simeria (Piski), împotriva insurgenților unguri.

In concluziune, ne permitem să facem două obiectivități sau mai bine zis două propuneri :

Întâi : monumentul acesta din urmă, privitor la anul 1848, ar putea fi mutat altundeva sau depus la muzeu.

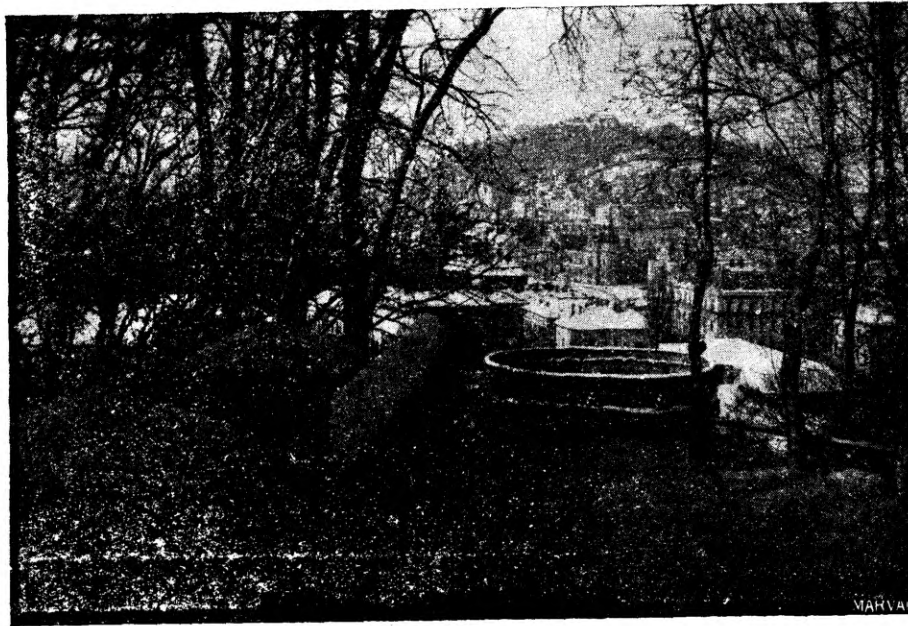
In locul lui ar fi să se ridice un obelisc sau un bust în amintirea lui Avram Iancu, regele munților, care a stat și el închis în închisoarea deasupra porții principale, dar despre care nu am găsit în toată cetatea nicio urmă.

In rândul al doilea :

Să se îndepărteze inscripția făcută de „Frontul Renașterii Naționale” ca fiind prea banală și prea puțin demnă de Marele Voevod.

In locul ei să se înalțe chiar în piața orașului Alba-Iulia o statuie ecvestră care să înfățișeze pe înaintemergătorul unirii intrând biruitoare în capitala Ardealului.

BRASOVUL DE IERI, DE AZI, DE MÂNE...

Brașovul, văzut de pe Tâmpa

Reflexii la articolul d-lui LUPU

de A. A. Mureșianu

Nu este pentru întâia dată că acțiunea propagandistă maghiară suferă, în Italia, o înfrângere. Nu s'a sfârșit și sgomotoasa propagandă 48-istă cu un adevărat fiasco pentru Unguri ?

N'a fost chiar eroul și martirul libertății și unirii poporului italian, Giuseppe Mazzini, acela, care a făcut cea mai puternică opoziție acțiunii imperialiste maghiare, pornite în străinătate de Ludovic Kossuth, și ceilalți emigranți maghiari, după ce s'a convins de nesinceritatea și fașitatea liberalismului unguresc ?

Pe urmele lui Mazzini și ale lui Cavour au călcat și alți distinși publiciști și oameni politici italieni mai ales în epoca Memorandului. Era deci firesc ca ideea eternă a adevărului și a bunului simț să răzbească în Italia și cu prilejul ultimei și a celei mai mari ofensive propagandiste maghiare a istoriei.

Una dintre manifestațiile acestei acțiuni de desmetecire a opiniei publice a fraților Italiani, sunt și articolele din ultimul timp ale profesorului Gino Lupi.

In ultimul număr al revistei *La Rassegna italo-romena* din Milano d-l Lupi dă un răspuns foarte bine documentat aiurărilor istorice scrise cu „o totală lipsă de competență și necunoștință de cauză” de unul dintre exponenții din Italia ai propagandei revizioniste maghiare, d-l Gino Cucchetti.

D-l Lupi începe cu combarea aserțiunii celui alt autor italian că România ar constitui, ca și Cehoslovacia, o „adunătură haotică de rase diferite”, demonstrând covârșitoarea majoritate a elementului românesc, cu toată „infiltrarea” și suprapunerea, în diferite epoce ale istoriei sale, ale unor elemente străine „venite mai târziu”.

Aici ne vin în minte constatările făcute în anul 1909, într-o scriere de propagandă publicată în limba franceză, de către revista socialistă maghiară „Huszadik Század” (Veacul al 20-lea). In capitolul „Tendințele politice maghiare privitoare la naționalități”, după ce se arată că „Ungaria este o țară a cărei populație este din cele mai amestecate” și că „tabloul devine și mai impestrițat (bigarré) consultând istoria și văzând toate elementele stabilite aici și asimilate, fie de către Unguri, fie de către diversele naționalități”, se citează și următoarea părere a „savantului de înaltă competență”, Armin Vámbéry : „Generația actuală a poporului maghiar nu mai are nicio singură picătură din sângele străbunilor ei... el este nu numai poporul cel mai amestecat, dar și cel mai împes-

triț, oț ce se cunoaște în lume, de oarece Ungaria a fost în decursul veacurilor locul de așezare și punctul de cristalizare al tuturor elementelor popoarelor venite din Orient și Occident”. (La Hongrie Contemporaine et le suffrage universel, Paris 1909, pag. 143).

Iată deci care a fost adevăratul stat compus dintr-o „adunătură haotică de rase diferite” !

Comentând partea istorică a lucrării d-lui Cucchetti, autorul invocă între dovezile priorității și autohtoniei Românilor și puternicul argument că pretinsa imigrare în Transilvania a Românilor la sfârșitul secolului XII nu este susținută „de nici un document sau fapt istoric”, în timp ce „se cunoaște exact epoca venirii tuturor popoarelor emigrate în Balcani”.

Vorbind despre apărarea creștinismului în epoca invaziei turcești, atribuită de propaganda maghiară aproape exclusiv Ungurilor, autorul relevă rolul însemnat, pe care l-a îndeplinit în această apărare Ștefan cel Mare, numit de Papă „atlet al lui Hristos”, dar uită să amintească că miezul oștirii lui Iancu Corvin îl formau chiar și în „Ungaria”, Români din cele „opt districte valahice” ale „Banatului de Severin”, care aveau și o organizație ostășească specială de pază a graniței.

In ce privește trecerea și primirea fruntașilor români în clasa nobilă dominantă, ea n'a fost condiționată, precum crede autorul, în totdeauna, și de părăsirea limbii și naționalității. Nobilimea românească din Banat, Hunedoara și alte regiuni s'adice ale Ungariei și-a păstrat mult timp naționalitatea și după trecerea la catolicism și reformațiune. Așa de exemplu principele Transilvaniei Acațiu Barcsay este arătat de documentele contemporane săsești ca fiind „de națiune Valah”, (von Nation ein Walach), deși era dintr-o foarte veche familie nobilă. Și familia veche nobilă caransebeșană, Ioșica, nu s'a maghiarizat decât în veacul al 16-lea.

In ce privește „forța” politică, pe care Români ar fi început a o constitui în Transilvania, conform afirmației d-lui Cucchetti, numai „în timpul suveranității habsburgice în Transilvania”, autorul relevă cu drept, fără să între însă în amănunte, că ea a trebuit să existe și mai înainte. Și ea a și existat într-adevăr, căci Români au dat Transilvaniei și înainte de Habsburgi pe unii din voievozii, guvernatorii și oamenii ei de stat cei mai însemnați. Ceeace a forțat însă pe Români să sprijinească politica Austriei în Transilvania au fost, în

primul rând, încercările de maghiarizare și calvinizare ale unor principii ai ei.

Afirmațiunea lui Gheorghe Sincal că „fără ajutorul Românilor Austria n'ar fi putut pune stăpânire peste Ardeal” nu are nimic exagerat în sine. N'a fost și acțiunea lui Mihai Viteazul sprijinită de împăratul Rudolf II ? N'a chemat el mai târziu într'ajutor împotriva Ungurilor și pe Radu-Vodă Șerban ? N'a înfrânt acesta, lângă Brașov, la 1603 oastea „principelui” Moise Székely, — care a și căzut atunci în luptă — iar la 1611 pe aceea a exaltatului Gavril Báthori ?

Ura cea mare dintre generalul împărătesc Gheorghe Basta și Mihai Viteazul s'a născut tocmai din faptul că cel dintâi, întârziind cu expediția lui de ajutoare a lui Mihai în Transilvania, Mihai i-a trimis, după ce a cucerit singur Transilvania, vorba că „dacă nu a venit la timp să rămână acolo unde este”.

La afirmația că unirea Transilvaniei cu Ungaria n'ar fi fost decât o „realipire”, autorul arată că Transilvania a fost întotdeauna „un corp separat cu tendințe din ce în ce mai separatiste” și că guvernatorii ei, care au ajuns adeseori în luptă cu regii Ungariei purtau „denumirea româno-slavă de voievozi”, Proiectul de unire cu Ungaria „pe care până atunci o dușmănise”, nu fu primit de nobilimea unguro-săcuiașcă, decât „ca ultimă scăpare, văzând cu groază că privilegiile sale erau să cadă în fața numărului superior al Românilor”.

Dupăce arată cu date statistice precise că sub regimul românesc școalele minoritare confesionale și publicistica maghiară nu numai că n'au dat îndărăt, dar au făcut progrese uimitoare, autorul găsește cu totul gratuită și ridicolă afirmația că „odată cu venirea Românilor nivelul cultural al Transilvaniei ar fi scăzut”.

Și cu privire la statistica populației maghiare din România din anul trecut autorul arată cât de exagerată este afirmația că numărul Ungurilor ar fi fost de 2 milioane, nefiind în realitate, exceptând de Evreii maghiarizați, decât de 1.400.000.

In ce privește acțiunea de maghiarizare a minorităților de subt vechiul regim unguresc, autorul ar fi putut găsi date foarte instructive în însăși broșura statisticianului maghiar Dr. Iosif Ajtay, „Desvoltarea maghiarimii în ultimele două secole”, în care se arată că în decurs de 113 ani, adică dela domnia lui Iosif II încoace, Ungurii s'au sporit cu 6.269.000 suflete, pe când celelalte naționalități, care formau majoritatea absolută a locuitorilor Ungariei nu s'au înmulțit în același timp, decât numai cu 2.453.000 suflete. Rezultă deci că în acest timp coeficientul de creștere al populației maghiare a fost de 270 %, pe când al naționalităților a fost numai de 40 %. (Cf. Dr. Ajday József, A magyarság fejlődése az utolsó kétszáz év alatt, Budapest 1905. pag. 32).

Autorul dovedește apoi că și „sângele transilvănean” vărsat pentru Italia în epoca luptei ei pentru unitate, a fost în mare parte sânge românesc, amintind și numele eroilor români Locotenent Nicolae Dunca, Stoica și Crișan, căzuți în legiunea lui Garibaldi în luptele pentru cucerirea Siciliei. Aceștia au murit subt steag unguresc, ca și glorioșii lor înaintași din epoca lui Iancu Corvinul, reprezentanți ai faimoasei „natio hungarica”. Ar fi fost nimerit ca autorul să arete, cum însuși Kossuth recunoștea în memoriile sale că în legiunea „ungurească” a lui Garibaldi nu se găsea la început decât „un singur Ungur : colonelul Türr”.

Concluzia autorului este egală cu o sentință nimicitoare : „O propagandă rău dirijată și mai ales rău asimilată... devine păgubitoare chiar pentru aceia care o susțin”.

FRATE ARDELENE,

Imprumutul se numește al

REINTREGIRII

Ajută, cu banul tău, să ne facem țara cum a fost !

Ziua Domnului

„Oricine voiește să vină după Mine“...

(Ev. Marcu VIII, 34).

Sus, la poalele Hermonului, se deschide un platou frumos, brăzdat de izvoarele Iordanului.

Aci, în acest ținut îndepărtat și aproape nelocuit, se retrase Domnul cu ucenicii săi, ca nestingherit de cei ce-L urau, în liniște să poată învăța.

Urcând drumul, unul din apostoli mărturisește: „Tu ești Hristos, Fiul lui Dumnezeu cel viu“. Este temelia de granit pe care se înalță peste veacuri Biserica cea vie a lui Hristos.

Așa credeau toți apostolii Domnului. Cine se mai îndoia? Doară atâta putere și mărire arătasese între ei!

Drumul gloriei și-al fericirii veșnice era deschis. Cine se putea bucura întâi, decât ei, care erau aleșii Domnului?

Mântuitorul nostru Isus Hristos, în clipa acestei mărturisiri solemne, „a început să-i învețe, că El trebuie să pătimizească multe și să fie defăimat de bătrâni... și să fie omorât și după trei zile să învieze“.

Grăia deschis, dar un apostol, luându-L la o parte, îl dojenă: „Fie-ți milă de Tine, Doamne!“

„Nu cugeți cele ale lui Dumnezeu, ci ale oamenilor“, îl muștră Domnul.

Atunci a chemat Mântuitorul mulțimea, împreună cu ucenicii săi, și le-a zis:

„Oricine voiește să vină după Mine, să se lepede de sine, să-și ia crucea și să-mi urmeze, căci cine va vrea să-și mântuiască viața, o va pierde, iar cine-și va pierde viața sa pentru Mine, și pentru Evanghelie, acela o va mântui.“

Că ce va folosi omului de va dobândi lumea toată, și-și va pierde sufletul?

Sau ce va da omul în schimb pentru sufletul său?

Ucenicii și mulțimea rămaseră pe gânduri. Se spulberase grabnica lor mărire.

Niciodată nu auziseră o veste atât de tristă, chiar din gura Mântuitorului! Acum le-a vorbit deschis despre patima, moartea și învierea Sa. Și chiar ei trebuie să-I urmeze calea acestor suferințe.

De vor să fie într'adevăr ucenicii Lui, trebuie să se „lepede de sine, să-și ia crucea și să urmeze Domnului“.

Nu mărirea, ci suferința, chiar moartea, este calea pe care ne chiamă Mântuitorul. Această cale, însă, nu ne pierde, ea ne mântuiește.

Nu sta la îndoială! Bobul de grâu, aruncat în pământ, trebuie să putrezească. El, cu toate acestea, nu moare, ci din nou încolțește, adică altă viață. Căci din el crește spicul, mult mai bogat în rod și viață.

Astăzi, din noianul întunecat al atâtor suferințe și din lacrimile durerilor celor ce cad nevinovați pentru Patrie și Cruce, se deslusește tot mai viu cuvântul Domnului nostru Isus Hristos:

„Cine va vrea să-și mântuiască viața, o va pierde, iar cine-și va pierde viața sa pentru Mine și Evanghelie, acela o va mântui“.

Să ne ridicăm din dureri și să alungăm patima! Să luăm pildă dela Fiul lui Dumnezeu! „Nimeni nu L-a putut vădi de păcat, și totuși, atât de mult a pățit; a pățit pentru noi și pentru mântuirea noastră.“

Moartea Lui pe cruce a fost învierea noastră, putrezirea bobului de grâu, creșterea lanurilor bogate pentru sfânta Lui Biserică.

În vârtejul de foc și patimi ce s'au aprins asupra neamului nostru, cei mai buni fii ai Patriei, s'au lepădat de sine, de cămin, părinți, copii, soții și frați, ei „au luat crucea Domnului“, chinul și moartea fără vină, și astăzi sunt pe urmele Domnului nostru Isus Hristos.

De vorbă cu țărani

de Dr. N. Căliman

După munca de multe ori foarte oșitoare a unei săptămâni în zilele de Duminică sau sărbătoare căutam nu odată câte un loc de odihnă și reîmprospătare trupeză și sufletească.

Și noi găsim de multe ori această odihnă liniștitoare pentru trup și suflet în mijlocul țărânilor noastre.

După atmosfera orașului cu tot felul de combinații și șoapte, îmbolnăvit cu cele mai diferite temeri și prevederi negre, găsim totdeauna în atmosfera liniștită a satului o reconfortare, pe care nu o poate cunoaște, decât acela, care descinde în mijlocul țărânilor și stă de vorbă cu săteanul, căutând împreună cu el lecuirea lipsurilor satului.

Este acolo o liniște, o filozofie și morală simplă, o politică și mai simplă, un simț de prevedere și o judecată a lucrurilor și evenimentelor, pe care nu le au prea mulți dintre capetele îmbâcsite cu tot felul de cunoștințe ale orașenilor.

Așa am fost într-o Duminică în unul din satele noastre. Mergeam cu un prieten dintre aceia, care nu văd decât negru înaintea ochilor, nu văd decât obstacole și catastrofe, ca și când toată lumea s'ar împotrivi destinului, pe care trebuie să-l aibă țara și poporul nostru. Il duceam intenționat în mijlocul țărânilor. Căutam o lecuire pentru el.

Ajunși în sat ne amestecăm într'un grup de bărbați, tineri și bătrâni, — aici nu se despart oamenii pe vârste, — care ne-au recunoscut și stăm de vorbă.

O vorbă aduce pe cealaltă. Vorbim despre timp, despre munca câmpului, despre recoltă, despre cei plecați din sat, despre război și se înțelege despre preocuparea, care e în sufletul tuturor.

Ce e cu chestia noastră, domnule doctor, întrebă unul din ei. Noi nu ne putem liniști până când nu o știm rezolvată. Așa cum suntem azi, nu putem rămânea.

Încercăm noi să explicăm, să dăm speranțe.

Dar unul din cei tineri scoate o gazetă și spune cu atâta hotărâre, încât eu simt cum îmi trec prin întregul corp fiori de însuflețire și mulțumire: Generalul a spus, că ni se vor împlini toate drepturile noastre, și citește din niște declarații ale dlui Mareșal Antonescu: „Așteptăm, ca lumea nouă, dreptatea și instinctul de viață al poporului nostru să-l ducă prin lealitate și luptă la împlinirea tuturor drepturilor la care aspiră“.

Eu cred, spune tânărul țaran, ceea ce spune dl Mareșal, fiindcă dreptatea este sfântă, ea este pe partea noastră și ea va trebui să se împlinească, altcum nu va putea fi pace și liniște niciodată.

Simplu și scurt, fără combinații și prea mare diplomație, cu filozofia simplă, dar adevărată a țaranului era explicată întreaga durere a Ardealului românesc.

Dreptatea e sfântă și dumnezească, ea este de partea noastră, iar poporul și conducătorul vreau și luptă pentru această dreptate.

Nici oameni și nici o putere din lume nu ne poate împiedeca, ca ea să se împlinească.

Așa cred și gândesc oamenii din sat. Și ei nu se înșală. Judecata lor nu iese dintr'un creier infectat cu tot felul de teorii și combinații, judecata lor e făcută cu intuiția și instinctul și acestea-i spun poporului românesc că Dreptatea se va face.

Medicul nostru

Omul și natura

Locuința

de Dr. Valeriu Sînghe

O locuință bună, sănătoasă și confortabilă este dorința oricărui cetățean cu pretenții de viață omenească. Unii își pot realiza această dorință, pentru că le dă mâna, alții, din lipsă de mijloace, fac cum pot, alții însă cu bani grei reușesc, din neștiință, să-și facă locuințe neigienice, nesănătoase. Iată de ce am crezut că sunt bine venite câteva cuvinte despre condițiile pe care trebuie să le îndeplinească o locuință pentru a fi bună de locuit.

Când ne-am hotărât să ne construim o casă, trei lucruri trebuie să le avem în vedere: alegerea locului de construit, orientarea casei și felul de construcție.

Locul pe care vom construi casa va fi un teren uscat, pietros, să nu fie un teren jos, mlăștinos, să nu fie umed pentru că umezeala terenului se urcă în zidurile casei și cei care vor locui în aceste case vor fi expuși la tot felul de boale.

Pentru că ce ne-ar fi folosit nouă să fi dobândit libertatea toată, dacă pierdem sufletul, libertatea, credința, dacă pierdem pe Dumnezeu?

Vieța lor, bobul cel mai curat de grâu al neamului, cade azi în sânul primitiv al pământului, ca mâine să răsară din jertfa lor lanul de aur al Patriei.

Și, astfel, cuvântul Domnului și astăzi se plimește.

Pr. Ioan Scurtu

Strigături hunedorene

*Eu pe deal mândra pe șes
O cunosc numai pe mers,
Pe 'ncreștitul poalelor
Pe mersul picioarelor:
C'asa bate din călcâie
Parcă scrie
Pe hârtie...*

*Urlă lelea rumentă
Și'n grajd n'are nici o vită;
Vițelușele le-a dat
Și pudră și-a cumpărat,
Vacile 's la farmacie
Pe pudră și alifie...*)*

*Foaie verde de trifoi
Când treci bade pela noi
Nu te prea uita în curte
Că eu am dușmane multe
Și mereu mă tot păzesc
Să vadă pe cini' iubesc...*

*Bine-i Doamne și iar bine
Cu bădița lângă mine;
Când îl văd Duminică
Mi se rupe inima,
Când îl văd în capul gol
Îmi pare că-i „domnișor“
Că-i cu părul rețezat
Nu-i fecior ca el în sat...*

*Mândruțo ochi ca la tine
Nu găsești în sat la nime,
Țucu-ți mândro ochii tăi
Frumos te mai uiți cu ei,
Țucu-ți mândro gurița
Frumos mai săruți cu ea...*

*) La sate ca să te fardezi sau pudrezi este un lucru de rușine, așa ca și la joc spre a le desface de acest obicei pe tinerele fete, feciorii le striga.

(Auzite dela Nicuța Păcurar, din comuna Zlaști).

Culese de Nicolae M. Isac

closetului, care va fi din ciment, fiind mai ușor de spălat.

O regulă pe care unii o respectă, alții nu, este ca o casă construită în roșu s'o lăsăm timp de câteva luni să se usuce și abia după aceea să se înceapă tencuirea zidurilor. Tot pentru acest motiv este bine ca o casă s'o construim vara când evaporarea e mai intensă și deci casa se usucă mai ușor.

O grijă deosebită vom purta orientării casei. Casa va fi construită astfel încât camerele de locuit să privească spre răsărit sau spre răsărit și miazăzi, așa ca să fie expusă soarelui cât mai multe ore din zi. Casa va fi ferită de vânturi și de umezeală.

Conducătorii satelor vor sta la îndemâna țaranilor pentru a-și face locuințe sănătoase. La sate și în mahalalele unor orașe, oamenii au uritul obicei de a-și face casele din lemn lipit pe dinăuntru și pardoseala cu pământ și bălegar. Acest sistem este foarte nesănătos, pentru că toate gazele care emană din acest pământ și bălegar încarcă aerul pe care-l respiră cei din locuință, în care și așa aerul nu prea este curat și mai suferă și de lipsă de lumină.

Țăranii au uritul obicei de a-și face camerele cât mai mici, cu ferestre mici pe care iarna le mai și infundă ca să nu între frigul. Țăranul ar trebui să aibă mereu în minte înțeleapta zicală: „unde nu intră soarele, acolo intră doctorul“, cu alte cuvinte o locuință mică, neexpusă la soare, cu geamuri mici prin care nu poate pătrunde lumina și soarele, este o locuință nesănătoasă, în care ne putem îmbolnăvi de toffelul de boale.

Am mai spus odată, cum unii locuitori stau îngrămădiți în câte o cameră, lăsând nelocuite celelalte camere cu geamurile care nu le deschid cu anii, în care aerul, lumina și soarele nu pot pătrunde niciodată. Unde mai punem că mai dorm în aceeași cameră cu vițelul, cu porcul, cu mieii, cu cânele, etc. Este o greșală de neiertat, pe care o vor plăti cu sănătatea și chiar cu viața lor.

Iată pe scurt ceea ce trebuie să ne preocupe când ne construim o casă, sau când vrem să închiriem o locuință.

Padimentul camerelor va fi din lemn, cu excepția celui al bucătăriei și

AGRICOLE

Din cuvântarea d-lui ministru Sichitiu către agricultori

Agricultori, suntem la sfârșitul anului agricol. Incepeți însămânțările de toamnă pentru recolta anului viitor. Ați câștigat biruința pe ogoare cum fiii și frații voștri au câștigat-o asupra dușmanului creștinătății și civilizației. Dumnezeu a binecuvântat munca voastră și a dat roade îmbelșugate holdelor voastre.

Se cuvine să-i mulțumim cu smerenie.

Anul 1941/42 față de anul trecut ne arată însemnate progrese atât în suprafețele și felurile de plante cultivate, cât și în cantitățile produse.

Avem astfel asigurată hrana populației și a armatei și un prisos pe care-l putem trimite peste graniță, pentru ca în schimb să putem aduce alte lucruri care ne lipsesc.

Aveți un mare merit obținând aceste rezultate!

Ați muncit din greu, dar cu folos; rezultatele au fost bune și pentru voi, dar mai ales pentru țară.

Țara vă este recunoscătoare.

Trebuie să recunoașteți însă că și țara v'a ajutat pe cât a fost cu putință și, după armată, voi ați fost grija de căpetenie a Conducătorului și a guvernului întreg.

Produsele voastre se plăteau cu prețuri mici; ori, o producție bună și mărită nu se poate obține decât cu prețuri bune. De aceea, vi s'au mărit prețurile, Statul fixând pentru produsele agricole prețuri bune.

Știu că prețurile acestea le socotiți încă prea mici față de prețurile altor obiecte pe care le folosiți în gospodăria voastră, ca fier, cuie, potcoave, încălțăminte și altele.

Judecați însă cu obiectivitate și veți vedea că prețurile muncii voastre au crescut și ele cam tot în aceeași proporție, vitele și toate produsele curților voastre, începând cu ouăle, laptele, untul și animalele pe care le creșteți sunt plătite astăzi de 3 și 4 ori mai scump decât se plăteau acum un an.

În viitor vom sta de veghe ca agricultorul, mare sau mic, fără deose-

bire, să fie liniștit ca să poată să-și muncească ogorul lui în bune condițiuni pentru a putea obține o producție cât mai mare și cât mai bună.

Pășim în noul an agricol.

Condițiunile de lucru vor fi mai grele; nevoile armatei în războiul greu pe care-l ducem, sunt din ce în ce mai mari și ele trebuiesc împlinite din munca voastră, din aceea a muncitorilor din fabrici, din aceea a voastră a tuturor.

Să nu cunoașteți odihnă până ce ogorul vostru a fost așa fel lucrat ca să producă și mai mult.

Trebuie să semănați mai mult și în condițiuni mai bune, ca să obțineți o recoltă mai mare.

Aveți vite mai puține, nu aveți toate brațele acasă; o parte din ele sunt pe front, ducând glorios, peste câmpii, steagul României.

Să nu dăm îndărăt, să privim mereu înainte, cu credință în izbândă, așa cum ostașii noștri cu credința în Dumnezeu, își sacrifică viața pentru neam, cruce și Rege.

Nu lăsați nici o miriște nearată adânc.

Pregătiți-vă din vreme sămânța de grâu; curățați-o la trior și saramurați-o cu piatră vânătoare sau cu alte prafuri anume pregătite pentru aceasta și pe care le găsiți la Camerele agricole.

Dacă nu aveți de acestea, întrebuințați sarea și varul, care sunt la îndemâna tuturor. Un sfert de kg. de sare și 8 kg. var nestins, topit în 100 litri de apă, formează o saramură în care dacă se înmoaie sămânța de grâu nu mai face mărul.

Semănătura faceți-o la timp potrivit, adică nici prea târziu, nici prea de vreme. Semănăturile făcute prea de vreme sunt atacate de niște viermișori proveniți din ouăle ce depune o musculiță care roește în luna Septembrie pe lanuri. (Musca Hesilor).

Faceți-vă datoria către țară și către voi înșivă.

Vă urez un an spornic în toate.

Asociația pentru literatura română și cultura poporului român „ASTRA”

Convocare

În înțelesul art. 22 din Statute, se convoacă membrii „Asociației pentru literatura română și cultura poporului român — Astra” la

Adunarea generală,

ce se va ține în ziua de Duminecă, 28 Septembrie 1941, în Sibiu.

Programa adunării:*)

Ora 9: Participare la serviciul divin în bisericile românești.

Ora 11: Ședința I-a (în sala cea mare a Prefecturii județului) cu următoarea ordine de zi:

1. Prezentarea raportului general al comitetului central:

2. Alegerea comisiunilor pentru:

a) Examinarea raportului general;

b) Inscrierea membrilor noi;

a) Examinarea propunerilor întrate în termen reglementar;**)

Ședința II-a:

1. Rapoartele comisiunilor, a comitetului de cenzori despre verificarea socotelilor „Asociației” pe anul 1940 și ale Internatului de fete pe anul școlar 1940/41, precum și asupra proiectului de buget pe anul 1941 al „Asociației”;

2. Fixarea locului și datei pentru adunarea generală, care să alege comitetul central pe o nouă perioadă de 4 ani.

Președinte:

Iuliu Moldovan m. p.

Secretar;

Nicolae Băilă m. p.

*) Această adunare va avea numai un caracter administrativ.

**) Eventuale propuneri au să fie înaintate, în scris, prezidiului „Asociației”, Sibiu, Str. Șaguna Nr. 6, cu cel puțin 8 zile înainte de adunarea generală.

Adio vă zic, prietenilor mei buni, mutându-mă din Brașov la Alba Iulia, Strada Plevnei 29.

Petru Popa
judecător

S'a pierdut Permisul de Circulație Nr. 10959/1939 pentru bicicletă pe numele Hanster Iuliu.

Premilitare

Se reamintește tuturor premilitarilor ce se găsesc pe raza municipiului Brașov, că ședințele de instrucție premilitară s'au reluat dela 14 Septembrie a. c.

Toți premilitarii sunt datori a se prezenta subcentrelor respective, în zilele când au loc ședințele de instrucție.

Cei ce au vreo nedumerire se vor prezenta la sediul subinspectoratului P. P. Municipal, — pe Promenada de sub Tâmpa, — spre a li se da relațiunile necesare.

+

Familia Prof. Dragoș Navrea și familiile înrudite, mulțumesc pe calea aceasta tuturor care prin prezență, flori, telegrame, scrisori și prin cuvinte de mângăere au contribuit la alinarea durerii suferite prin trecerea în viața vecinică a prea iubitei, vrednicei și buneii lor mame

Elvira G. Navrea n. Pop

INFORMAȚIUNI

Dorind să aducă o clipă de mângăere fraților, care cu sângele lor contribuiesc la refacerea țării, Gazeta Transilvaniei, începând din 17 Septembrie a. c. se trimite gratuit Spitalelor din Țară, acăror adresă ni s'a trimis de către Ministerul Sănătății.

Examen de admitere la șc. P. T. T.

În ziua de 1 Oct. a. c. se ține examenul înscris de admitere la școala P. T. T. din București. Pentru a fi admis la examen se cere, să fie titrați ai Fac. de Drept, Științe, Litere, Filosofie, Academia de Inalte Studii Com. și Ind. sau cel puțin bacalaureați și absolvenți ai liceelor teoretice sau comerciale, — și numai bărbați.

Să aibă vârsta de minimum 18 și maximum 30 ani și de origine etnică română.

Cererile însoțite de acte trebuie depuse până la 25 Sept. a. c. la Inspectoratele P. T. T. din orașele: București, Craiova, Timișoara, Sibiu, Bacău, Cernăuți și Chișinău.

Examenele încep la 1 Oct. a. c., ora 8 dimineața.

Ingineri agronomi pentru Transnistria

Ministerul Agriculturii și Domeniilor aduce la cunoștința celor interesați, că sunt vacante 30 posturi de ingineri agronomi, 20 posturi de conducători agricoli și 10 posturi de administratori agricoli, pentru Transnistria,

Premii descoperitorilor de contravenții

Prin Decretul Lege Nr. 1682/941 s'a hotărât ca descoperitorilor contravențiilor la dispozițiunile Legii Vânătoriei, care au încheiat acte constatatoare după data de 10 Iunie 1941, să li se acorde o primă de 50% din valoarea amenzilor aplicate.

Permisele de port armă

Potrivit ordinului Ministerului de Interne Nr. 16.676 din 6 Septembrie 1941, adresat tuturor Prefecturilor, posesorii de permise de port armă de vânătoare, care nu și-au preschimbât încă permisele de vânătoare pe anul în curs, vor putea cere preschimbarea lor.

Preschimbarea se va face de către D-nii Prefecți de județe, pe baza avizului Comandamentului militar respectiv și al Inspectoratului județean de vânătoare și numai dacă solicitatorul prezintă adeverința că a declarat în termen armelor ce posedă, conform art. 43 din noul Decret Lege asupra portului armelor.

Nouile permise vor fi vizate de către Comandamentul Militar respectiv.

Pe baza acestor permise vizate, cum și a dovezilor de declarare a armelor, vânătorii vor putea vâna în anul în curs până la eliberarea nouilor permise de port armă, ce se vor da după apariția Regulamentului Legei asupra portului armelor.

Farmacile de serviciu

Dela 20 până la 27 Septembrie a. c., se va ține serviciu de noapte, de amiază și duminical în farmacile: „La Ursu” Marcel Schmidt, str. Hirscher 14 și la „Turnul Negru” Albert Einhorn Blumăna, Calea Victoriei, 39.

Examenul de bacalaureat al liceelor teoretice

În ziua de 22 I. c. încep examenele de bacalaureat în toată țara. Elevii și elevele liceelor A. Șaguna, I. Meșota și Principesa Ileana se vor prezenta în fața Comisiei dela Liceul Șaguna.

Elevii și elevele liceelor noastre Comerciale se vor prezenta la aceeași dată, Comisiunii de bacalaureat din Ploști.

În caz de atac aerian

Alarmarea în caz de atac aerian se face prin sirenele orașului — timp de un minut — sunete scurte, și repezi.

Toate sirenele fabricelor, fluierile, clopotele vor trage timp de un minut, când aud sirenele orașului.

Numai la alarmare vor da semnalul toți de mai sus. La încetarea alarmei nu vor suna decât, exclusiv sirenele orașului — un semnal lung de un minut.

Nimeni altul nu va repeta semnalul de încetarea alarmei.

O delegație română pleacă la Berlin

În cadrul convențiilor economice cu Marele Reich, România trimite la Berlin o delegație pentru a participa la ședința Comisiunii Româno-Germane, pentru schimbul de semințe selecționate. Aceste ședințe se vor ține consecutiv în Germania și România.

România cumpără vite selecționate din Germania

Pentru îmbogățirea stocului nostru de vite de rasă, România trimite în Germania o delegație de crescători și medici veterinari pentru cumpărarea de porci și bovine de rasă.

Delegația va vizita regiunile de creștere din Germania, de unde se va procura stocul de animale prevăzut în convențiile încheiate.

Plata impozitului fără sancțiuni

Vă atragem în mod deosebit atențiunea că Ministerul a acordat termenul de 1 Octombrie a. c. înăuntrul căruia se va primi plata impozitelor legale fără sancțiuni și nu se vor dresa procese verbale de contravenție.

Ministerul de Finanțe fiind sesizat că, majoritatea întreprinderilor comerciale, furnizorii ocazionali și întreprinzătorii de lucrări care au livrat diferite materiale și mărfuri și au executat lucrări, fie pentru Armata Română, fie pentru Armata Germană din România, nu au declarat sumele realizate, la impunerea pe venit, nici nu au achitat impozitele de timbru, cifra de afaceri și taxele de consumație, sau datorează diferența de impozit în raport cu prețul real la care s'au efectuat aceste furnituri sau lucrări, aduce la cunoștința tuturor, că le acordă termen până la data de 1 Octombrie a. c., dată până la care să declare și să achite — fără amendă impozitele cuvenite Statului.

Peste acest termen cei care vor fi găsiți că nu s'au conformat, vor suferi rigoriile legilor.

CRONICA RAZBOIULUI

Moartea eroică a generalului Al. Inanișiu șeful Marelui Cartier General

Pe zi ce trece, jertfa noastră de sânge este tot mai mare. Nici odată parcă, ca'n zilele pe care le străbatem, n'am înțeles mai bine importanța unei victorii, în a cărei bucurie plutește amintirea celor căzuți.

O comandă, un iureș spre inamic și din cei plecați năvalnic cu ochii fîntă spre dușman, cad mulți, închizând în suflute imaginea poziției spre care porniseră. În fapt de seară, sau în zori de zi, la miez de noapte, sau pe arșița soarelui; om de rând, sau viță de boer; țaran, sau orașan; ofițer, sau soldat, prin valuri de sânge, fum și oțel, armatele își croiesc drum de biruință peste țărana deschisă la orice pas pentru cei sortiți să se înfrățescă cu ea...

În înclăștarea supraomenească a forțelor ostășești, îndreptate împotriva morții, se oglindește o singură resemnare: *Destinn!*

„Cu Dumnezeu înainte?... ce clipă supremă!? Și „*destinul*“ îl poartă pe ostaș până este să se îndeplinească...

Fără să ocolească pe nimeni, soarta este totuși, de multe ori crudă. Zarea de lumină și nădejde ce străbate ca un îndreptar a mii de suflute în pustiu și necunoscut, este curmată de o voință mai presus de toate, tocmai atunci când limanul suferințelor se apropie și când la orizont mijesc zorile lumii adevărate.

Lupta pentru întronarea dreptății, înlăturarea valurilor de otrăvă ce amenință idealurile lumii civilizate, a răpus pe unul din cei mai buni și mai capabili comandanți. Generalul *Alexandru Ioanișiu*, șeful Marelui Cartier General al armatei, și-a găsit sfârșitul în îndepărtatele zări ale Bugeagului. Este o veste năpraznică care a îndoliat ostirea și țara, dar care răsună ca un îndemn: *Înainte, spre victoria finală!*

Răpus tocmai când ostirea avea mai mare nevoie de el, generalul comandant, lasă moștenire o întreagă tradiție de muncă, de abnegație și devotament. Moartea lui este un exemplu al dragostei pe care a pus-o în întregime în slujba comandamentului ce i-a fost încredințat. Dacă la 22 Iunie, ostirea noastră a pornit încrezătoare în izbândă în lupta pentru desrobirea fraților și a gliei străbune, acest fapt se datorește și spiritului de organizare metodică ce a stat la baza pregătirii armatei pentru ziua mult așteptată. Pricăperea cu care a condus operațiunile pe întreg sectorul de luptă destinat comandamentului românesc, precum și curajul dovedit în toți luptelor, au făcut ca generalul Ioanișiu să fie distins cu cele mai mari ordine ale armatei germane și române: „*Crucea de fier*“ și „*Mihail Viteazul*“. Moartea acestui prețios comandant va fi un stimulent pentru toată ostirea purtată luni de zile din biruință în biruință, spre ținta finală. În jalea care a cuprins astăzi suflutele ortășilor se oglindește voința neînduplecată a futurora de a merge înainte pe drumul de glorie deschis pentru dreptatea românească. Ca și în războaiele trecute, care au cerut atâtea jertfe, tot așa și astăzi țara și ostașii se împacă cu destinul. Mâne, când laurii de biruință vor încununa frunțile armatelor desrobitoare, peste crucea simplă ridicată la căpătâiul generalului, va străluci peste vreme recunoștința neamului întreg.

Luptele pe frontul de răsărit Kiewul a fost cucerit

Pe cât de mari sunt jertfele, pe atât de mărețe sunt și victoriile. Doi generali, doi distinși comandanți, generalul *Von Schobert* și generalul *Ioanișiu*, vor sta mărturie în istorie. Jertfa lor va deschide drum liber victoriei mult așteptate. În suflul fiecărui soldat arde dorința de răzbunare a comandanților lor. Verigă după verigă se leagă la lanțul victoriilor, care vor înlătura pentru totdeauna pericolul dela răsărit.

Tropele române merg din izbândă în izbândă spre culmile întrezărite de comandanții și camarazii morți pentru cauza sfântă a neamului. În ultimele zile artileria antiaeriană și aviația de vânătoare a armatei a IV-a, a doborât numeroase avioane pe frontul Odesei.

Odată cu trecerea Niprului mijlociu și inferior prin numeroase puncte situate la Nord și Sud de Dniepropetrowsc armatele germane și aliate continuă ofensiva, lărgind spațiul ocupat atât în direcția regiunii miniere a Donețului, cât și în regiunea dintre stepa Nogai, istmul Perekop, care leagă peninsula Crimeea de Ucraina și coasta de Vest a mării de Azov.

Operațiile din ultimele zile ale trupelor germane și aliate din Ucraina răsăriteană constituie una din fazele importante ale frontului oriental, iar importanța lor de ordin strategic și militar este încununată de victoria asupra Kiewului, care a fost cucerit. Ultimul comunicat german arată că ofensiva de învăluire îndreptată împotriva regiunii Kiewului s'a terminat prin înfigerea steagului german deasupra cetății care, încercuită fiind, n'a mai putut rezista. Prin aceeași metodă de învăluire au fost încercuite patru armate sovietice a căror soartă este pecetluită.

În sectorul Petersburg luptele continuă cu înverșunare pentru cucerirea lucrărilor de fortificații din jurul orașului, care au fost străpunse la sfârșitul săptămânii trecute. Până acum au fost cucerite, de detașamentele unei divizii de infanterie germane, un însemnat număr de forturi și au fost luați numeroși prizonieri, care adăogați la numărul celor de până acum au mărit numărul acestora la 1.800.000. Se crede că numărul morților întrece cu mult pe cel al prizonierilor.

Artileria grea germană ține sub foc continuu uzinele de armament și instalațiile portului.

Se cade să subliniem faptul că Petersburgul are o industrie foarte des-

voltată mai cu deosebire a tunurilor, a munițiilor și a diferitelor mașini de războiu. Odată luată sub tirul artileriei întreaga regiune, industria de războiu și-a oprit activitatea, astfel că orice punțică de fabricație a fost paralizată. Armata mareșalului Vorosilov este în panică. Nesiguranța crește din oră în oră și acest fapt a determinat pe conducătorul ostirii bolșevice să declare că nu va preda orașul decât în flăcări. Ceeace face ca operațiunile militare de înaintare să se facă cu încetineală, este faptul că fiecare petec de pământ este minat, constituind un pericol de moarte la orice pas. Tropele speciale germane procedează cu multă prudență la ridicarea minelor și numai după aceasta se lasă drum liber înaintării. Asistăm deci la executarea unui plan care urmărește o înaintare metodică, fără prea multe jertfe. Desăvârșirea întregului plan se va realiza în ciuda promisiunilor și îndemnurilor pe care Stalin le primește din belșug. Nimic nu va opri, în mersul lor biruitor, forțele armatelor româno-germane angajate în lupte hotărâtoare. De altfel aceeași credință stăpânește de câteva zile și cercurile militare din Londra care cred că, din punct de vedere strategic, se vor produce câteva lovituri din partea armatei germane, în urma cărora întregul sistem militar bolșevic se va prăbuși. La Londra nu se mai dă crezare comunicatelor bolșevice. Același pesimism domnește și în cercurile americane. Acest sentiment, care este preludiul unei descurajări totale, este alimentat și de dezastrul armatelor de sub comanda mareșalului Budienny, precum și de pierderea iminentă a celor peste un milion de soldați bolșevici încercuiți în sectorul Petersburgului. Dacă mai adăogăm la aceasta și distrugerea completă a potențialului de războiu bolșevic precum și pericolul ce amenință regiunea Donețului, ușor ne putem da seama de starea de nesiguranță ce stăpânește cercurile occidentale, prietene bolșevismului.

O ultimă și supremă efortare a Kremlinului este hotărârea luată a se chema la instrucția militară toți oamenii în vârstă dela 16—50 ani, care n'au făcut armată.

Primul contingent ce va fi chemat cuprinde pe tinerii născuți în anii 1923—1924, precum și pe cei sub 45 ani care n'au învățat încă mănuierea armelor.

Statele Unite și războiul European. Critica fostului președinte Hoover

Constatările de până acum au întărit convingerea că promisiunile anglo-americane sunt... „*un vis amăgitor*“... Totuși războiul naval a fost declarat, și în vreme ce președintele Roosevelt violează poziția de reciprocitate stabilită prin doctrina lui Monroe, care ar trebui să fie premiza și condiția președintelui pentru a putea invoca această doctrină, se constată cu nedumerire că doctrina lui Monroe este valabilă pentru America, care poate ocupa în mod agresiv diferite puncte strategice situate în afara apelor americane și a zonelor unui războiu dus între terți, pe când pentru Europa nu este

îngăduită o asemenea „*incălcare*“. Aceste constatări obiective n'au nevoie de nici un comentariu, căci ele desvăluie intențiile președintelui care îi vor aduce o crudă desamăgire.

Această realitate este recunoscută și de fostul președinte Hoover care, într-o cuvântare rostită la postul de radio din Chicago, a criticat cu vehemență politica d lui Roosevelt, declarând că intrarea Americii în războiu va face de rușine „*libertatea și dreptatea*“ difuzate cu atâta emfază de d-l Roosevelt. Fostul președinte a declarat că Statele-Unite pot asigura o satisfacție pentru lezarea

drepturilor lor prin alte mijloace, fără să intre în războiu. El a protestat împotriva trimerii vaselor de războiu în zone periculoase fără aprobarea Congresului, declarând că acest act este împotriva spiritului de neutralitate. În încheiere fostul președinte a recomandat câteva principii care să stea la baza vieții viitoare a poporului american, printre care și sprijinul eficace a adevăratelor democrații și o libertate economică mult mai largă, făcând atent pe d-l Roosevelt că intrarea Statelor Unite în războiu va prelungi durata conflictului.

Foamete în Siria. Revoluția din Persia

Știrile transmise de diferitele agenții de presă arată că Siria este amenințată de foamete din cauza rechiziționării proviziilor pentru nevoile proprii. Din cauza lipsei de pe piață a alimentelor, bursa neagră a devenit o adevărată nenorocire. Prețurile cresc cu o repeziciune înspăimântătoare. Un kg. făină se vinde cu 40 piaștri, iar o pâine de un kg. costă 50—60 piaștri.

Populația este foarte alarmată și manifestează violent împotriva acestei stări de lucruri, pe care autoritățile nu le pot stăpâni. În Persia, revoluția izbucnită acum câteva zile în diferite părți ale țării, este departe de a fi înnăbușită, ba din contră, ea amenință să ia proporții.

În Bulgaria nu sunt trupe germane

Față de ultimele știri răspândite de anumite posturi de radio, precum că în porturile bulgare s'ar afla unități de războiu, mici și mari germane, cercurile autorizate bulgare desmint aceste știri precizând că porturile Varna și Burgos dela Marea Neagră și Rusciuc pe Dunăre, nu dispun de bazine și instalații suficiente pentru a adăposti o flotă de mărimea celei pretinse.

Ca o completare a tuturor faptelor enumerate în această cronică, amintim în treacăt — spațiul nu ne permite — de intenția dușmanilor de a ataca Dakarul față de care Franța mareșalului Petain este hotărâtă să opună o rezistență serioasă. Fidelitatea imperiului și eforturile făcute de Franța sunt cele două elemente care asigură viitorul Franței, așa precum jertfa românească și dreptatea cauzei pentru care ne luptăm constituie chezașia că neamul va fi desorbit, iar hotarele reîntregite.

Mardare Mateescu

ROMÂNE!

Subscrie la

Imprumutul Reîntregirii ROMÂNIEI

în hotarele ei etnice și istorice

Redactor responsabil
ION BOZDOG